

MILLA PIILONEN
hammaslääketieteen kandidaatti

RITVA NÄPÄNKANGAS
dosentti, yliopistotutkija

TARJA TANNER
HLT, tutkijatohtori
Oulun yliopisto, suun terveyden
tutkimusyksikkö

Nuuskaus ja tupakointi hammaslääketieteen ja lääketieteen opiskelijoilla

LÄHTÖKOHDAT Nuuskan käyttö on yleistynyt ja tupakointi vähentynyt Suomessa. Selvitimme Oulun yliopiston hammaslääketieteen ja lääketieteen opiskelijoiden tapoja.

MENETELMÄT Opiskelijoille (n = 1 165) lähetettiin sähköpostitse kutsu kyselytutkimukseen. Kyselyyn vastasi 542 opiskelijaa (47 %).

TULOKSET Vastaaajista 12,3 % (n = 66) nuuskasi ja 4,5 % (n = 24) tupakoi päivittäin tai satunnaisesti. Nuuskan käyttäjät olivat nuuskanneet keskimäärin 5,1 vuotta (0–13 v), ja tupakoitsijat olivat tupakoineet keskimäärin 8,8 vuotta (2–22 v). Alle puolet nuuskaajista halusi lopettaa nuuskan käytön.

PÄÄTELMÄT Nuuskan käyttö oli huomattavasti yleisempää kuin tupakointi. Miehet nuuskasivat enemmän kuin naiset. Tupakoinnissa sukupuolieroa ei havaittu.

KIRJALLISUUTTA

- 1 Kinnunen J, Pere L, Raisamo S, Katainen A, Ollila H, Rimpelä A. Nuorten terveystapatutkimus 2017: Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö sekä rahapelaaminen. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:28. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki.
- 2 Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Kouluterveyskysely (siteerattu 15.2.2019). Kouluterveyskyselyn 2017 tulokset. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tutkimustuloksia>

Tupakkatuotteiden käytön yleisyyttä nuorissa ikäluokissa on tutkittu Suomessa eniten yläkoulu- ja toisen asteen opiskelijoilta. Kun päivittäin tupakoivien osuus on pienentynyt, päivittäin nuuskaavien osuus on viime vuosina suurentunut (1–4).

Vuonna 2017 suomalaisista työikäisistä miehistä 15 % ja naisista 12 % tupakoi päivittäin ja nuuskaa käytti 5 % miehistä (5). Vuonna 2006 tehdyn kyselyn mukaan lääkäreistä tupakoi päivittäin 6 % miehistä ja 2 % naisista ja nuuskaa käytti 0,2 % vastaajista (6).

miseen on epäselvä (14–16). Tavallinen nuuskan aiheuttama muutos suussa on hyperkeratoottinen nuuskaleesio limakalvolla kohdassa, jossa nuuskaa on pidetty (16). Tupakkatuotteiden käytön merkittävä haitta on riippuvuus, jonka keskeisin syy on tupakkatuotteiden nikotiini (17).

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää nuuskan käytön ja tupakoinnin yleisyyttä, käytön historiaa, määrää sekä käyttöön liittyviä asenteita hammaslääketieteen ja lääketieteen opiskelijoilla.

Aineisto ja menetelmät

Kysely lähetettiin Oulun yliopiston hammaslääketieteen opiskelijoille ja lääketieteen opiskelijoille (n = 1 165). Heistä 308 (26 %) opiskeli hammaslääketiedettä ja 857 (74 %) lääketiedettä. Kutsu osallistua kyselytutkimukseen lähetettiin sähköpostilla marraskuussa 2018. Aineisto ja menetelmät on kuvattu tarkemmin liitteessä (liite 1, www.laakarilehti.fi > Sisällysluettelot > SLL 6/2020).

Kysely (liite 2) toteutettiin Webropol-ohjelmalla. Siihen vastasi 542 opiskelijaa (vastausprosentti 47 %), joista miehiä 228 (42 %) ja naisia 314 (58 %). Hammaslääketieteen opiskelijoita oli 145 (27 % vastaajista) ja lääketieteen opiskelijoita 395 (73 %). Kaksi opiskelijaa ei vastannut kysymykseen koulutusohjelmasta.

Vain alle puolet vastanneista nuuskaajista ilmoitti haluavansa lopettaa nuuskan käytön.

Tupakan terveyshaitat tunnetaan hyvin, mutta nuuskan terveyshaitat ovat vielä osittain epäselviä. Tupakan haittoja ovat muun muassa sydän- ja verenkiertoelinten sairaudet, suusairaudet, keuhkosairaudet sekä useat syöpäsairaudet, kuten keuhkosyöpä (7).

Runsas nuuskan käyttö on yhteydessä tyypin 2 diabetekseen (8) sekä sydän- ja verenkiertoelinten sairauksiin (9–10). Nuuskan käyttö raskauden aikana voi olla yhteydessä perinataalijajan ongelmiin (11–13). Yhteys syövän kehitty-

LIITEAINEISTO
pdf-versiossa
www.laakarilehti.fi

Sisällysluettelot
SLL 6/2020

 VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
www.tsv.fi/tunnus

- 3 Kunttu K, Pesonen T, Saari J. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 48.
- 4 Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. Opiskeluterveyden trendit (siteerattu 18.3.2019). <http://www.yths.fi/trendit>
- 5 THL. Tilastoraportti 37/2018, 29.10.2018. Suomen virallinen tilasto, Tupakkatilasto (siteerattu 15.10.2019). <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet/tupakka>
- 6 Hokkinen L, Sandström P, Jormanainen V, Patja K, Myllykangas M. Suomalaisten lääkärin tupakointi ja tupakasta vieroitusta koskevan Käypä hoito -suositusten tuntemus vuonna 2006. *Suom Lääkäril* 2009;64:2784–8.
- 7 Patja K. Tupakka ja sairaudet. Lääkärikirja Duodecim 2016 (siteerattu 6.5.2019). https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk01066
- 8 Carlsson S, Andersson T, Araghi M ym. Smokeless tobacco (snus) is associated with an increased risk of type 2 diabetes: results from five pooled cohorts. *J Intern Med* 2017;281:398–406.
- 9 Arefalk G, Hergens MP, Ingelsson E ym. Smokeless tobacco (snus) and risk of heart failure: results from two Swedish cohorts. *Eur J Prev Cardiol* 2012;19:1120–7.
- 10 Hergens MP, Lambe M, Pershagen G, Terent A, Ye W. Smokeless tobacco and the risk of stroke. *Epidemiology* 2008;19:794–9.
- 11 Wikström AK, Stephansson O, Cnattingius S. Tobacco use during pregnancy and preeclampsia risk: effects of cigarette smoking and snuff. *Hypertension* 2010;55:1254–9.
- 12 Wikström AK, Cnattingius S, Galanti MR, Kieler H, Stephansson O. Effect of Swedish snuff (snus) on preterm birth. *BJOG* 2010;117:1005–10.
- 13 Wikström AK, Cnattingius S, Stephansson O. Maternal use of Swedish snuff (snus) and risk of stillbirth. *Epidemiology* 2010;21:772–8.
- 14 Luo J, Ye W, Zendejdel K ym. Oral use of Swedish moist snuff (snus) and risk for cancer of the mouth, lung, and pancreas in male construction workers: a retrospective cohort study. *Lancet* 2007;369:2015–20.
- 15 Lewin F, Norell SE, Johansson H ym. Smoking tobacco, oral snuff, and alcohol in the etiology of squamous cell carcinoma of the head and neck: a population-based case-referent study in Sweden. *Cancer* 1998;82:1367–75.

TAULUKKO 1.

Tupakointi ja nuuskaus

Hammaslääketieteen ja lääketieteen opiskelijoilla, sukupuolittain.

	Hammaslääketieteen opiskelijat			Lääketieteen opiskelijat			Yhteensä		
	Miehet n (%)	Naiset n (%)	Yhteensä n (%)	Miehet n (%)	Naiset n (%)	Yhteensä n (%)	Miehet n (%)	Naiset n (%)	Yhteensä n (%)
Tupakointi									
Päivittäin	0 (0,0)	0 (0,0)	0 (0,0)	1 (0,6)	2 (0,9)	3 (0,8)	1 (0,4)	2 (0,7)	3 (0,6)
Satunnaisesti	4 (8,0)	6 (6,3)	10 (6,9)	6 (3,4)	5 (2,3)	11 (2,8)	10 (4,4)	11 (3,5)	21 (3,9)
Lakossa tai lopettanut	9 (18,0)	7 (7,4)	16 (11,0)	17 (9,6)	14 (6,4)	31 (7,8)	26 (11,5)	21 (6,7)	47 (8,7)
Ei ole tupakoinut säännöllisesti	37 (74,0)	82 (86,3)	119 (82,1)	153 (86,4)	197 (90,4)	350 (88,6)	190 (83,7)	279 (89,1)	469 (86,8)
Yhteensä	50 (100,0)	95 (100,0)	145 (100,0)	177 (100,0)	218 (100,0)	395 (100,0)	227 (100,0)	313 (100,0)	540 (100,0)
Nuuskaus									
Päivittäin	9 (18,0)	2 (2,1)	11 (7,6)	28 (15,9)	2 (0,9)	30 (7,7)	37 (16,4)	4 (1,3)	41 (7,6)
Satunnaisesti	6 (12,0)	3 (3,2)	9 (6,2)	11 (6,2)	5 (2,3)	16 (4,1)	17 (7,5)	8 (2,6)	25 (4,7)
Lakossa tai lopettanut	9 (18,0)	0 (0,0)	9 (6,2)	17 (9,7)	5 (2,3)	22 (5,6)	26 (11,5)	5 (1,6)	31 (5,8)
Ei ole nuuskannut säännöllisesti	26 (52,0)	90 (94,7)	116 (80,0)	120 (68,2)	204 (94,5)	324 (82,6)	146 (64,6)	294 (94,5)	440 (81,9)
Yhteensä	50 (100,0)	95 (100,0)	145 (100,0)	176 (100,0)	216 (100,0)	392 (100,0)	226 (100,0)	311 (100,0)	537 (100,0)

Vastaaajien määrä vaihtelee hieman kysymyksittäin. Kyselyyn vastattiin nimettömänä.

Kysely sisälsi 13 kysymystä. Ne mukailivat kyselyä, jota oli käytetty varusmiestutkimuksessa (18). Taustatietoina kysyttiin sukupuoli, ikä, kotimaakunta ja tutkinto-ohjelma.

Nuuskan käyttöä selvitettiin kysymyksellä ”Nuuskaatko nykyisin?” (vastausvaihtoehdot: a) kyllä, päivittäin; b) satunnaisesti; c) olen lakossa tai lopettanut; d) en ole koskaan nuuskannut säännöllisesti). Jos vastaus oli a tai b, avautui viisi lisäkysymystä: ”Kuinka kauan olet käyttänyt nuuskaa? (vuotta)”; ”Kuinka monta annosta nuuskaa käytät sen vuorokauden aikana, kun nuuskaat? (lkm)”; ”Kuinka kauan pidät nuuska-annosta suussa kerrallaan? (vastausvaihtoehdot: alle 30 min/30–59 min/1–2 tuntia/2–3 tuntia/3 tuntia tai pidempään)”; ”Minkä ikäisenä aloitit säännöllisen nuuskauksen? (ikä)”; ”Haluatko tällä hetkellä lopettaa nuuskauksen? (vastausvaihtoehdot: Kyllä/En)”.

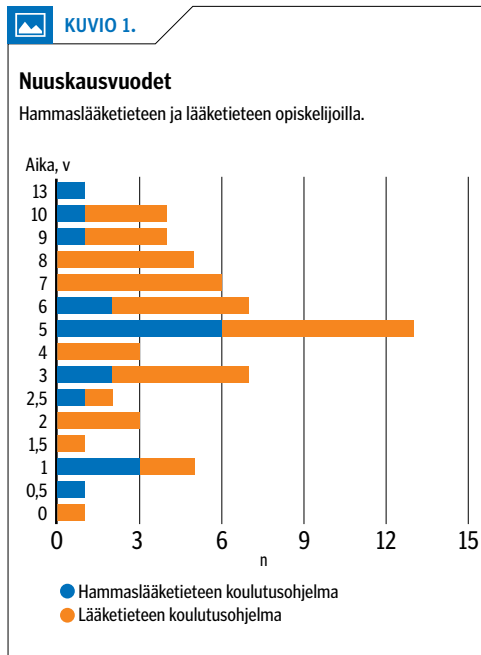
Tupakointia selvitettiin kysymyksellä ”Tupakointia nykyisin (savukkeita, sikareita tai piippua)?” (vastausvaihtoehdot: a) kyllä, päivittäin; b) satunnaisesti; c) olen lakossa tai lopettanut; d) en ole koskaan tupakoinut säännöllisesti). Jos vastaus kysymykseen oli a tai b, avautui kaksi lisäkysymystä: ”Kuinka kauan olet tupakoinut? (vuotta)”; ”Kuinka monta tupakkaa poltat sen vuorokauden aikana, kun poltat tupakkaa? (lkm)”.

Tulokset

Vastaaajien keski-ikä oli 24,6 vuotta (18–50 v). Heistä 41 % oli Pohjois-Pohjanmaalta, 13 % Uudeltamaalta ja 12 % Lapista. Muista maakunnista vastaaajia oli vähemmän.

Päivittäin tai satunnaisesti nuuskasi 12,3 % (n = 66) vastaaajista (taulukko 1). Heistä 20 oli hammaslääketieteen ja 46 lääketieteen opiskelijoita. Vastanneet nuuskan käyttäjät olivat nuuskanneet keskimäärin 5,1 vuotta (0–13 v) (kuvio 1).

- 16 Roosaar A, Johansson AL, Sandborgh-Englund G, Nyrén O, Axell T. A long-term follow-up study on the natural course of snus-induced lesions among Swedish snus users. *Int J Cancer* 2006;119:392–7.
- 17 Benowitz NL. Pharmacology of nicotine: Addiction, smoking-induced disease, and therapeutics. *Annu Rev Pharmacol Toxicol* 2009;49:57–71.
- 18 Danielsson M, Lammi A, Siitonen S, Ollgren J, Pylkkänen L, Vasankari T. Alarming development of dual snus and cigarette usage among young Finnish males. *BMC Public Health* 2019;19:1249.
- 19 Statistic Sweden. Living Conditions Surveys, tobacco habits by indicator, age, sex, observations and period (siteerattu 6.5.2019). http://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/en/ssd/START__LE__LE0101__LE0101H/LE0101H25/table/tableView-Layout/ ?rxid=4c116499-0bf1-4215-947b-5d046c0a9e10
- 20 Norwegian Institute of Public Health. Smoking and snus use in Norway (siteerattu 6.5.2019). <https://www.fhi.no/en/op/hin/lifestyle/royking-og-snusbruk-i-noreg/>
- 21 Tanner T, Kämppi A, Pääkkilä J ym. Association of smoking and snuffing with dental caries occurrence in a young male population in Finland: A cross-sectional study. *Acta Odontol Scand* 2014;72:1017–24.
- 22 Murto J, Kaikkonen R, Pentala-Nikula O ym. Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus ATH:n perustulokset 2010–2017. Verkojulkaisu: www.thl.fi/ath (siteerattu 16.10.2019). http://www.terveytemme.fi/ath/tampere-raiso/html/ath_smoke_cr.html
- 23 Ruokolainen O, Ollila H, Lahti J, Rahkonen O. Intergenerational social mobility, smoking and smokeless tobacco (snus) use among adolescents during 2008–2017. *Addict Behav* 2019;98:106022.
- 24 Tupakkalaki 29.6.2016/549. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160549?search%5Bt%5D=pika&search%5Bpika%5D=tupakkalaki>
- 25 Savuton Suomi 2030 -verkosto. Kohti savutonta Suomea (siteerattu 15.2.2019). https://savutonsuomi.fi/wp-content/uploads/2018/06/SaSu_infograafit.jpg
- 26 Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecim ja Suomen Yleislääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Tupakka- ja nikotiiniriippuvuuden ehkäisy ja hoito. Käypä hoito -suositus. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim, 2018 (viitattu 11.10.2019). www.kaypahoito.fi

Säännöllinen nuuskaus oli aloitettu keskimäärin 20-vuotiaana (15–30-vuotiaana).

Nuuskaajat käyttivät vuorokaudessa keskimäärin 6,7 nuuska-annosta (1–20 annosta, mediaani 6). Suurin osa nuuskaajista piti annosta suussa kerrallaan alle tunnin: 49,2 % vastaajista (n = 33) alle 30 minuuttia ja 44,8 % vastaajista (n = 30) 30–59 minuuttia.

Vastaajista 4,5 % (n = 24) tupakoi päivittäin tai satunnaisesti (taulukko 1). Heistä 10 oli hammaslääketieteen ja 14 lääketieteen opiskelijoita. Tupakoijat olivat tupakoineet keskimäärin 8,8 vuotta (2–22 vuotta). Vastaajat polttivat keskimäärin 6,5 savuketta päivässä (1–20 savuketta, mediaani 2,5).

Miehistä 23,9 % (n = 54) ja naisista 3,9 % (n = 12) nuuskasi päivittäin tai satunnaisesti. Päivittäin tai satunnaisesti tupakoivia miehiä oli 4,8 % (n = 11) ja naisia 4,2 % (n = 13). Vastaajista 74,5 % (n = 404) ei ollut koskaan tupakoinut eikä nuuskannut säännöllisesti.

Päätelmät

Hammaslääketieteen ja lääketieteen miesopiskelijoista lähes neljäsosa ja naisista 1/20 nuuskasi vähintään satunnaisesti. Tupakointi oli vähäistä, eikä siinä ollut sukupuolten välistä eroa.

Nuuskan käyttö on ollut tytöillä ja naisilla

Suomessa vähäistä, mutta trendi on kasvava (1). Ruotsissa käyttö on naisilla harvinaisempaa kuin miehillä (19), mutta Norjassa nuuskan käytössä ei ole eroa sukupuolten välillä (20).

Siitä, missä määrin hammaslääkärit ja lääkärit käyttävät tupakkatuotteita, ei ole tuoretta tietoa. Tämä tutkimus voi antaa viitteitä, että he käyttävät niitä aiempaa yleisemmin.

Sekä hammaslääketieteen että lääketieteen miesopiskelijat nuuskasivat ja tupakoivat vähemmän kuin yliopistojen miesopiskelijat vuonna 2016 tehdyssä kyselyssä (3). THL:n kouluterveyskyselyn (2017) mukaan nuuskan käytön ja tupakoinnin yleisyys vaihtelee oppilaitostyypeittäin: ammatillisilla opiskelijoilla tupakointi ja nuuskaus olivat yleisempiä kuin yläkoululaisilla (8. ja 9. lk) ja lukiolaisilla (2).

Matala koulutustaso on yhteydessä tupakointiin (21–23) ja erityisesti nuorilla nuuskan käyttöön (23). Vuonna 2011 tehdyn varusmiestutkimusten perusteella 9 % varusmiehistä käytti nuuskaa päivittäin ja 10 % satunnaisesti (21). Vuonna 2014 vastaavat luvut olivat 14,1 % ja 19,4 % (18). Päinvastoin kuin nuuskaus päivittäinen tupakointi on pysynyt varusmiehillä lähes entisellään tutkimusten välisenä aikana (18,21). Nuuskan käytön lisääntymisen ja tupakoinnin vähenemisen trendi näkyy myös nuoremmissa suomalaisissa ikäluokissa (1).

Mistä tupakoinnin väheneminen ja nuuskan käytön lisääntyminen johtuu? Tupakkalain kiristyminen on tupakoinnin vähenemisen merkittävä syy Suomessa, mutta se on saattanut myös osittain vaikuttaa nuuskan käytön yleistymiseen (24). Tupakkalain tavoitteena on täysin tupakaton ja nikotiiniton Suomi vuoteen 2030 mennessä (25). Esimerkiksi savuttomat työpaikat ovat saattaneet edesauttaa tupakoitsijoiden siirtymistä nuuskan käyttöön.

Tupakoinnin vähenemiseen on vaikuttanut myös asennemuutos tupakointia kohtaan, sillä tupakan terveysriskit tunnetaan hyvin, toisin kuin nuuskan, ja yhä useampi pitää tupakointia epämiellyttävänä. Terveyshaitoista puhuttaessa ei voida ohittaa tupakkatuotteisiin liittyvää nikotiiniriippuvuutta, joka on aktiivista hoitoa vaativa sairaus (26).

Nuuskan myynti on laitonta kaikissa Euroopan unionin jäsenmaissa lukuun ottamatta Ruotsia. Suomessa myynti tai luovuttaminen elinkeinotoiminnassa on ollut laitonta vuodesta 1995 lähtien (24). Nuuskan käytön lisääntymi-

- 27 Tulli. Tietopaketti (17.9.2018). <https://tulli.fi/documents/2912305/3727159/Nuuska%2C+tietopaketti/58bc3967-ebda-47fa-b531-18e5d59d1024/Nuuska%2C+tietopaketti.pdf>
- 28 Tulli. Tullin takavarikkoon ennätysmäärä nuuskaa ja huumausainetabletteja vuonna 2018 – myös paljastettujen veropetosten määrä oli korkealla tasolla (siteerattu 18.5.2019). https://tulli.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tullin-takavarikkoon-ennatysmaara-nuuskaa-ja-huumausainetabletteja-vuonna-2018-myo-paljastettujen-veropetosten-maara-oli-korkealla-tasolla
- 29 Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Aloittamisen riskitekijät (päivitetty 30.12.2014). <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/tupakka/tupakointi-suomessa/nuorten-tupakointi/aloittamisen-riskitekijat>
- 30 U.S. Department of Health and Human Services. Preventing tobacco use among youth and young adults: A report of the surgeon general. National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion (US) Office on Smoking and Health. Centers for Disease Control and Prevention (US) 2012.
- 31 Norwegian Institute of Public Health. Vedleggstabeller til Folkehelseinstituttets rapport Tobakk i Norge (siteerattu 6.5.2019). https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2018/vedleggstabeller_tobakk_i_norge.pdf
- 32 Heloma A, Reijula K, Tikkanen J, Nykyri E. The attitudes of occupational health personnel to smoking at work. *Am J Ind Med* 1998;34:73–8.

sestä Suomessa kertoo osittain myös tullin takavarikoiman laittomasti maahantuodun nuuskamäärän räjähdysmäinen kasvu viiden viime vuoden aikana (27). Vuonna 2013 takavarikoitiin kaikkiaan 673 kg ja vuonna 2018 yhteensä 6 744 kg (27,28).

Tässä tutkimuksessa tupakoitsijat olivat tupakoineet keskimäärin 8,8 vuotta ja nuuskaajat nuuskanneet keskimäärin 5,1 vuotta. Säännöllinen nuuskaus oli aloitettu aikaisintaan 15-vuotiaana ja yleisimmin noin 20-vuotiaana, mikä täsmää armeijaikään. Nuuskaus oli aloitettu myöhemmin kuin tupakointi.

Tupakointikokeilut ja tupakointi aloitetaan tutkimusten mukaan Suomessa 13–15-vuotiaana (29). Aikuisena säännöllisesti tupakkatuotteita käyttävät ovat usein aloittaneet käytön alle 18-vuotiaana (30).

Tupakoitsijoiden ja nuuskaajien käyttämien tupakkatuotteiden kokonaismäärästä on vain vähän tutkimuksia. Tässä tutkimuksessa tupakoitsijat polttivat keskimäärin 6,5 savuketta vuorokaudessa ja nuuskan käyttäjät käyttivät 6,7 nuuska-annosta. Norjalaisten tilastojen mukaan päivittäin nuuskaa käyttävät miehet ja naiset käyttävät keskimäärin 10 nuuska-annosta päivässä (31).

Tämän tutkimuksen heikkoutena voidaan pitää sitä, että tupakkatuotteiden käytöstä raportoivat vastaajat itse. Omaan terveyskäyttäytymistä ehkä mieluummin kaunistellaan kuin arvioidaan huonompaan suuntaan. Lisäksi tieto tupakkatuotteiden kokonaiskäytöstä perustuu oletukseen, että tupakkatuotteiden käyttö ei ole muuttunut ajan mittaan.

Hammaslääketieteen ja lääketieteen opiskelijoiden aktiivista vastaamista kyselyyn voidaan pitää tämän tutkimuksen vahvuutena. Aktiivisuuden ansiosta tutkimuksesta saatiin tietoa

TÄMÄ TIEDETTIIN

- Päivittäin tupakoivien nuorten ja nuorten aikuisten osuus pienenee, mutta päivittäin nuuskaavien osuus on suurentunut Suomessa.
- Suomessa miehet nuuskaavat enemmän kuin naiset.
- Tullin takavarikoiman laittomasti maahantuodun nuuskan määrä on viitenä viime vuonna kasvanut räjähdysmäisesti. Tämä viittaa nuuskan käytön lisääntymiseen.

TUTKIMUS OPETTI

- Säännöllinen nuuskaus oli aloitettu keskimäärin 20-vuotiaana. Tupakoitsijat olivat tupakoineet keskimäärin 3,7 vuotta kauemmin kuin nuuskan käyttäjät nuuskanneet.
- Nuuskaajat käyttivät vuorokaudessa keskimäärin 6,7 annosta.
- Vain alle puolet vastanneista nuuskaajista halusi lopettaa nuuskauksen.

suomalaisten nuuskankäyttäjien päivittäisistä käyttömääristä ja -historiasta. Vastaavaa aiempaa tutkimusta ei tietäksemme ole.

Mielenkiintoista on, että vain alle puolet vastanneista nuuskaajista ilmoitti haluavansa lopettaa nuuskan käytön. Lääkärien oman tupakkatuotteiden käytön on todettu vaikuttavan heidän asenteisiinsa tupakkatuotteiden käytön rajoittamiseen yleisesti, mutta vaikuttavan vain vähän, jos ollenkaan, potilaalle annettavaan informaatioon (32).

Hammaslääkärit ja lääkärit ovat asenteillaan keskeisiä vaikuttajia tupakasta ja nikotiinista vieroituksessa, joten aihetta olisi mielenkiintoista tutkia laajemminkin. Koska opiskelijat ovat tulevaisuuden ammattilaisia, heille tulee aktiivisesti osoittaa apua ja tukea tupakkatuotteiden käytön lopettamiseen. ●

SIDONNAISUUDET

Milla Piilonen: Ei sidonnaisuuksia.
Ritva Näpänkangas: Luentopalkkiot (Hammaslääkäri-seura Apollonia).
Tarja Tanner: Luentopalkkiot (Vaasan kaupunki).

ENGLISH SUMMARY | www.laakarilehti.fi/english

Snuff use and smoking among medical and dental students at the University of Oulu

TARJA TANNER
D.D.S., Ph.D., Researcher
University of Oulu, Research Unit
of Oral Health Sciences

MILLA PIILONEN
RITVA NÄPÄNKANGAS

Snuff use and smoking among medical and dental students

BACKGROUND Snuff use has increased among adolescents and adults in Finland in recent years and smoking has decreased at the same time. The aim of this study was to investigate the use of snuff and smoking among dental and medical students.

METHODS An invitation to a questionnaire survey was sent to the dental and medical students (n = 1165) at the University of Oulu by e-mail. The questionnaire included questions about smoking and snuff use in addition to background information. A total of 542 students (47%) responded to the survey.

RESULTS Of the respondents, 12.3% (n = 66) used snuff and 4.5% (n = 24) smoked daily or occasionally. On average, snuff users had used snuff for 5.1 years (0–13 years) and smokers had smoked 8.8 years (2–22 years). Less than half of snuff users wanted to give up snuff use.

CONCLUSIONS Snuff use was much more common among dental and medical students at the University of Oulu than smoking. Men used snuff more often than women, but no similar gender difference was found in smoking.

Liite 1.

Aineisto ja menetelmät

Kysely lähetettiin Oulun yliopiston hammaslääketieteen opiskelijoille ja lääketieteen opiskelijoille (n = 1 165). Heistä 308 (26 %) opiskeli hammaslääketiedettä ja 857 (74 %) lääketiedettä. Kutsu osallistua kyselytutkimukseen lähetettiin sähköpostilla marraskuussa 2018.

Kysely (liite 2) toteutettiin Webropol-ohjelmalla. Opiskelijoille lähetettiin yksi muistutusviesti. Kyselyyn vastasi 542 opiskelijaa (vastausprosentti 47 %), joista miehiä 228 (42 %) ja naisia 314 (58 %). Hammaslääketieteen opiskelijoita oli 145 (27 % vastaajista) ja lääketieteen opiskelijoita 395 (73 %). Kaksi opiskelijaa ei vastannut kysymykseen koulutusohjelmasta. Kysymyksiin vastaaminen oli vapaaehtoista, joten vastaajien määrä eri kysymyksissä vaihtelee hieman. Kyselyyn vastattiin nimettömänä.

Kysely sisälsi 13 kysymystä. Ne mukailivat kyselyä, jota oli käytetty aiemmin varusmiestutkimuksessa (18). Taustatietoina kysyttiin opiskelijoiden sukupuoli, ikä, kotimaakunta ja tutkinto-ohjelma.

Nuuskan käyttöä selvitettiin kysymyksellä ”Nuuskaatko nykyisin?” (vastausvaihtoehdot: a) kyllä, päivittäin; b) satunnaisesti; c) olen lakossa tai lopettanut; d) en ole koskaan nuuskannut säännöllisesti). Jos vastaus kysymykseen oli a tai b, avautui viisi lisäkysymystä: ”Kuinka kauan olet käyttänyt nuuskaa? (vuotta)”; ”Kuinka monta annosta nuuskaa käytät sen vuorokauden aikana, kun nuuskaat? (lkm)”; ”Kuinka kauan pidät nuuska-annosta suussa kerrallaan? (vastausvaihtoehdot: alle 30 min/30–59 min/1–2 tuntia/2–3 tuntia/3 tuntia tai pidempään)”; ”Minkä ikäisenä aloitit säännöllisen nuuskauksen? (ikä)”; ”Haluatko tällä hetkellä lopettaa nuuskauksen? (vastausvaihtoehdot: Kyllä/En)”.

Tupakointia selvitettiin kysymyksellä ”Tupakoitko nykyisin (savukkeita, sikareita tai piippua)?” (vastausvaihtoehdot: a) kyllä, päivittäin; b) satunnaisesti; c) olen lakossa tai lopettanut; d) en ole koskaan tupakoinut säännöllisesti). Jos vastaus kysymykseen oli a tai b, avautui kaksi lisäkysymystä: ”Kuinka kauan olet tupakoinut? (vuotta)”; ”

”Kuinka monta tupakkaa poltat sen vuorokauden aikana, kun poltat tupakkaa? (lkm)”.

Tulokset raportoitiin taulukkona ja kuviona. Kuva tehtiin Microsoft Excel -ohjelmalla. Tulokset analysoitiin SPSS-ohjelmalla (versio 24 IBM, Chicago, Illinois, USA).

Liite 2.
Kyselylomake

1. Mikä on sukupuolesi?
  - a. Mies
  - b. Nainen
2. Mikä on ikäsi? ____ vuotta
3. Mistä olet kotoisin?
  - a. Ahvenanmaa
  - b. Etelä-Karjala
  - c. Etelä-Pohjanmaa
  - d. Etelä-Savo
  - e. Kainuu
  - f. Kanta-Häme
  - g. Keski-Pohjanmaa
  - h. Keski-Suomi
  - i. Kymenlaakso
  - j. Lappi
  - k. Pirkanmaa
  - l. Pohjanmaa
  - m. Pohjois-Karjala
  - n. Pohjois-Pohjanmaa
  - o. Pohjois-Savo
  - p. Päijät-Häme
  - q. Satakunta
  - r. Uusimaa
  - s. Varsinais-Suomi
4. Mikä on koulutusohjelmasi?
  - a. Hammaslääketieteen tutkinto-ohjelma
  - b. Lääketieteen tutkinto-ohjelma
5. Tupakoitko nykyisin (savukkeita, sikareita tai piippua)?
  - a. kyllä, päivittäin
  - b. satunnaisesti
  - c. olen lakossa tai lopettanut
  - d. en ole koskaan tupakoinut säännöllisesti
6. Kuinka monta tupakkaa poltat sen vuorokauden aikana, kun poltat tupakkaa? ____ tupakkaa
7. Nuuskaatko nykyisin?
  - a. kyllä, päivittäin
  - b. satunnaisesti
  - c. olen lakossa tai lopettanut
  - d. en ole koskaan nuuskannut säännöllisesti
8. Kuinka monta annosta nuuskaa käytät sen vuorokauden aikana, kun nuuskaat?
____ nuuska-annosta vuorokaudessa
9. Jos tupakoit ja/tai käytät nuuskaa, kuinka kauan olet
  - a. tupakoinut? ____ vuotta
  - b. käyttänyt nuuskaa? ____ vuotta
10. Haluatko tällä hetkellä lopettaa nuuskauksen?

a. Kyllä

b. En

11. Minkä ikäisenä aloitit säännöllisen nuuskauksen? ____-vuotiaana

12. Kuinka kauan pidät nuuska-annosta suussa kerrallaan?

a. alle 30min

b. 30-59min

c. 1-2 tuntia

d. 2-3 tuntia

e. 3 tuntia tai pidempään